

נייע יידישע

פעסטער צייטונג

דיוענס בלאטט ערשיינט דריימאל וואָכענטליך פֿאַנפֿטן מיטטוואָך אונד פֿרייטאָג אונד קאָסטעט פֿיר עסטערייכ-אונגאַרן א נעווערין 8 גולדען י.ו.ו. האַלבפֿערדיג 4 גולדען י.ו.ו. פֿיערטעלפֿערדיג 2 גולדען י.ו.ו. פֿיר אַויסלאַנד נעווערין 10 גולדען י.ו.ו. האַלבפֿערדיג 5 גולדען י.ו.ו. פֿיערטעלפֿערדיג 2 גולדען י.ו.ו. פֿיר אַויסלאַנד נעווערין 10 גולדען י.ו.ו. האַלבפֿערדיג 5 גולדען י.ו.ו. פֿיערטעלפֿערדיג 2 גולדען י.ו.ו. פֿיר אַויסלאַנד

אויף דיוענס צייטונג קאָנן מאַך יעדען מאָן פֿיר ערנעווערונגן. דער פֿרענטפֿראַגן-פֿערטן בע- נינגט מיט דעם נעפֿטאָנע דעם זעלבעם בלאַטעס. דיא רעדאקציען בעפֿינדעט זיך אין דער בוכהאַנדלונג דעם מאָרין בוריאָן, בודאַ-פֿעסט (מאַרקט-אַנזערווין) וויאָזוי סאָן אויך דיא פֿרענטפֿראַגן-אַנזע-נעלעכע צו זענען בעלעכע.

צווייטער אַדראַנאַ, Nr. 41. פֿעסט, פֿרייטאָג, כּה ניון הַתּרמ"ה. Budapest, den 10. April 1885.

אינערע פּאָליטיק.

דאס שיקוואל דער סענעדינער פעטיציען. וויר האבען אין פֿאַרזיגער נומער בערייט געמלדעט, דאס אס 9 דיוענס דיא 21-ער קאַפּ-ס-סאָן דעם אבערדנעטע-הויזעס דאס רעפֿאָרם-געזעץ, וויא דאסעלבע פֿאַס אָבערהויזע אומגע-אַנדערט וואוירדע, אין פֿערהאַנדלונג ציעהען אונד אויך אַננע האַמען ווערדען ריכטיג פֿאַנד געס-טערן דיוענס פֿערהאַנדלונג שטאַטט - אויך קאַנען וויר מיט גענויטהאונג מעלדען, דאס דיא זעהר פֿער-פֿאַנגליכע סענעדינער פעטיציען מיט איהרעס בע-שטרעבען, איינע, איינזיטיליכע אַרנאַניזאַציען דער יודישע קאַנפֿעססאָנען אים נאנצען לאנדען צו ער-ציעלען, קלאַליך דיין ברונגען געפֿאַלען אים. שאָן אויך דער גענעראל-עבאטע דרוקטע מאָרין יויקאוי זיין בעדויערן דאריבער אים, דאס אים אָבערהויזע דער פֿונקט בעטרעפֿענד דיא פֿערטרעטונג דער יודישע קאַנפֿעססאָן אים אָבער-הויזע דע שטריכען וואוירדען, ביא דער שפע-ציאל-געבאטע נאדם נאָפֿ לודוויג טי ס אַ אלס פֿראַזודענט דער קאַמפּסיסאָן, דאס וואָרט אונד זאנעט:

פֿראַיעקט, מיט דעם דיא סענעדינער געמינדע זיך דען קאַפּ אַננעפֿיללט, פֿאַן קוינעס איינציגן דעפֿוטירטען אויך נור דער גערינגסטען ערוואַהונג געווינדעט וואוירדע, דיא געפֿאַהר, דיא היערויס פֿיר דיא אונגאַרישע יודענהייט האַטטע ערוואַכען מיט-סען, אים אלאָ, גליך איינער פֿליכטיגען וואַלקע גאַטמלאַב שפּורלאָן פֿערשוואַנדען!

אויסוואַרטיגע פּאָליטיק.

אויסוואַרטיגע פּאָליטיק. I. פֿראַנקרייך אונד כינאַ. וויא וויר בערייט אין פֿאַרזיגער נומער גע-מעלדעט, האט דיא כינעזישע רעגירונג דיא פֿאַן פֿראַנקרייך פֿעסטגעשטעללטען פֿרעידענס-בעדינג-נונגען ווירקליך בערייט אונטערצייכענט. איינער נייעסטען פֿאַרזיגער מעלדונג צופֿאַלגע ווערדען דיא פֿיינדעליכקייטען צווישען כינאַ אונד פֿראַנקרייך אס 10. דיוענס (היינט) איינגעשטעללט. דיא כינעזען ווערדען דיא הויפט-פֿונקטע אין טאַנקינג שאָן ביז צום 20. דיוענס גערייט האבען; דער איבריגע שיהיל דיוענס לאנד-שמריכעס ווירד פֿאַן דען כינע-זען נאָך אונד נאָך גערייט ווערדען, דאס פֿער-דיוענס, דיוענס פֿרעידענס-שלום צו שטאַנדע דער-כראכט צו האבען, געבירט נאָך דעם געשמירצ-טען מיניסטעריאום פֿע ר; דאס נייע מיניסטע-ריאום אונטער דער פֿאַרזענשאפט בריס-ס אָנ ס דאָס קאָנע דאהער זיינע טאַליקייט אונטער איינערס נינגסטען פֿערהאַלטיסען בענינגען, עס ווירד געמליך, דיא איינע פֿאַרזענשאפט דעם קריע-געס געגען כינאַ ניכט מעהר געשווענדיג ערשיינט, זיינע נאנצע טראַטאָקייט דער געשווענעלונג דער איינערען צושטאַנדע פֿראַנקרייכס מיט אונטערזע-טער איפֿמערקזאמקייט צו-ווענדען קאַנען, אונד עס קאָנן געוואַנט ווערדען, דאס גליך דער ערסטע שריט דעם נייען מיניסטעריאום פֿאַן בעזאַנדערס נינגטיגע ערפֿאַלגע בעגליכע וואַר. בעקאַנט-ליך פֿאַרדערטע זילעס פֿע ר דיא בעויללונג פֿאַן 200 מיליאָנען צור פֿאַרשפֿיטהונג דעם קריע-געס געגען אלס דורכאויס נאָטהווענדיג ערשיינט, בעוויל-ליגטע דיא פֿראַנצאָזישע קאָמענדירבאַל 50 מיליאָ-אַנען צו דיוענס ציעקע, דעם נייען מיניסטעריאום וואוירדען יעדאָך, אָבגליך כינאַ מיטלערוויילע זיינע פֿרעידענס-בערייטווייליקייט געצייגט, דעננאָך פֿאַסט איינשטימיג אויך דיא ווייטערען 150 מיליאָנען בע-ויליגט אונד צוואַר פֿאַרזיגער פֿיר דיא פֿראַנצאָזישע פֿערטרעטונג! עס פֿראנט זיך אינדעם, אָב דיוענס פֿערטרויען בייא דער וואנדעלבאַרען לוינע דעם פֿראַנצאָזישען פֿאַלקעס פֿאַן נאר לאנגער דויער זיין ווירד! דאס גענעוואַרטע פֿאַרלאמטע האט בע-רייט 6 מיניסטעריען געשמירצט; דאס מיניסטע-ריאום בריס אָן אים פֿערייט דאס זיעבענטע, פֿעלייכט ווירד עס ענדליך דיוענס געלינגען, דאס זיינע גענוואַרטע פֿאַרלאמטע צו איבערלעבען! עס ווערדען איבריגענס וויא אימער, זאָ בלייבט עס אללערדיגעס פֿאַרזיגער פֿיר דיא פֿראַנצאָזישע-ע-פּובליק, דאס דער קריגע געגען כינאַ איינע זאָ ר-א-שען אונד בע פֿעריעדיגע דען אבשלוס געפֿונדען האט! יעדער קריגע קאָנן יא פֿאַן דען וואַנדרביטע פֿאַרטייען לייכט דאצו אויסגעניצטע ווערדען, דיא רעפּובליק איינעם שאָנען טאנעס איבער דען הויפּען צו ווערפֿען! II. ענלאַנד אונד ווילאַנד. פֿיעל ווייניגער פֿרעירליך געשטאַלטען זיך נאָך אימער דיא פֿערהאַלטיסעס צווישען ענלאַנד אונד

רוסלאַנד אין אויפֿען, וואָ דער שמרייט אים דיא גרענ-צע פֿאַן אַפֿגאַניסטאַן נאָך אימער אן שאַרפע גע-ווינגט, דיא רוסישע אנטוואָרט אויף דאס ענגלישע „אולטימאַטום“ (לעצטע ערקלאַרונג) אים וואָהל אין זעהר האַפֿליכער פֿאַרס אבערפֿאַסט, דאָך וואס דען שמרייט-פֿונקט זעלבסט בעטרופֿט, האט רוס-לאַנד ביזהער נאָך אים קוינע דאָרעס-ברייטע נאכגעגעבען, דאמיט יעדער איבער דען גענעוואַר-טיגען שטאַנד דער דינגע בעציגליך דיוענס שמריי-טעס איינע איינגערמאסען קלאַרע פֿאַרשטעללונג זיך בילדען קאַנען, לאססען וויר היער דיא היערוף בעציגליכען ענגלישען אונד רוסישען דעפֿעסען נאָך איהרעס וואַרטלויטע פֿאַלגען:

1. אָנ דאָן, 8. אפריל, דיא ענגלישע רעגיר-ונג בעטראכטעט דיא רוסישע אנטוואָרט אין דער אַפֿגאַנישען פֿראגע אלס אונגעניגענד אונד האט אין דיוענס זינגע ערווידערט, דאס זיא אויף דאס אין איהרעס פֿריהערען „אולטימאַטום“ אונגעגעבענען וואָרט מוס אלס איינע „אבלעהונג“ דער ענגלישען פֿאַרשלאַגע בעטראכטעט ווערדען! דיא אנטוואָרט רוסיאַנעס איז איינע מיט פֿאַרדאכט אויסווי-כענדע, יא איינע הערויספֿאַרדערונג, עס וואָרע אינ-דעם וואָהל פֿערטרויען, דען גאַנצליכען צוואממענ-ברוך דער פֿערהאַנדלונגען צו מעלדען, אלליין אים לאנגע אומט זעהר קריישיש, דער רוסישע באַטשאפ-טער הערר פֿאַן שטאַל האט זיינע רעגירונג בערייט פֿערשטאַנדיגט, דאס דיא ענגלישע רעגיר-ונג דיא רוסישען פֿאַרשלאַגע ווייט ענטפֿערנט עראכטע, אלס גוונדלאַגע פֿיר איינע פֿערשטאַנדי-גונג צו דיוענס!

2. פֿעט ערס בורג, 8. אפריל, אין לייטענדען רוסישען קרויזען זעהט מאן איינע פֿרעיליכע לא-ונג דער אויטמישען שמרייטיקייטען מיט ענלאַנד נאָך אימער אלס האַכסט ווארשיינליך אן, עס ניכט איינע גראַפע אונד טאַליך וואכסענדע פֿאַר-טייא, דיא דיעס בעדויערעט, דא זיא דען קאַנפֿליקט מיט ענלאַנד פֿיר אונפֿערמידליך, אונד געראדע דען הייטיגען צייטפֿונקט צו דעססען אויסטראַגונג פֿיר דען צעיאניגעסען האַלט!

3. אָרעססאַ, 8. אפריל, דיא האַלפטע דער קויקאזישען ארמעע רוסלאַנדס קאַננעט זאַין עטוא 6 טאנען אן דען ענדפֿונקט דער רוסיש-אוי-אטישען באהן דרויגירט ווערדען, פֿיר דיא פֿערמאג-ונג דער אַפֿגאַניסטאַנ-פֿאַרשלאַגע פֿאַרשטעללע אונד אים טראַנספֿאַר-דאמפֿער אים בעדאפֿספֿאַללע אים פֿאַלשטאַנדיג פֿאַרזענאָרנט, אונד עס זאָלען אללע מאַרענעלען געטראַפֿען זיין, אום בינגען צווייא וואָכען 30,000 מען קויקאזישער טרופֿען אן דיא איינערשטען שטעללונגען דער רוסען אין אויפֿע צו ווערפֿען! (זיעהע נאכטראַג!)

פֿערשידענע נייאויקייטען.

* (אסטענטאט אויף אונזערען קראַפֿט פֿרינצען) אונזער קראַפֿטריצע-פֿאַר בעפֿינדעט זיך גענעוואַרטיג אין בריססעל צום בע-זוכע בייא דען קאַניגליכען עלטערן דער מאַנ-פֿרינצעסן שטעפֿאַניע, איינע דעפֿעסע אויס בריס-עס דיא רויסישע האַפֿליכקייט בעשטעללט!

דער גענענשאנד ווירד שאָן דיוער טאנע אים אבערדנעטע-הויזע זעלבסט צור פֿערהאַנד-לונג געלאנגען, בייא וועלכער געלעגענהייט וויר אויף דענזעלבען נאָך צוריקקאַממען ווערדען, זעהר ערפֿרייליך אים עס, דאסס דאס „אַרנאַניזאַציע-ס-סאָן“ דיוענס בלאַטטע ליענט

סוד דען 28-טן פֿאַריגען מאָנאַטס וואָר דיאָ ליקוו-
 דיונג אים קאָנקורדע דער פֿירמא קוֹפּלער
 בעשטימט. דיאָ פֿאַרזענונגען בעראַנגען איבער
 4 1/2 מיליאָנען. דיאָ הויפּט גלייביגער זינד: דיאָ
 עסטערייכישע עשקאָמפּטע-געזעלשאַפּט מיט א-
 בער 1/2, דיאָ פֿירמא מיטניקעל עבענפֿאללס מיט
 איבער 1 1/2 מיליאָנען; דיאָ באַהמישע באַדענ-
 קרעדיט-געזעלשאַפּט מיט איבער 500,000 גולדען;
 דער וויקטאָר טראַנסטער מיט איבער 250,000
 גולדען; דיאָ האַנג טראַדאָ מיט איבער 160,000
 לודוויג קוֹפּלענער מיט 92,000 גולדען; בערטהאַלד
 קאָהן אונד דיאָ פֿירמא פֿריינד אונד זאָהנע אין בו-
 דא. פֿעסטע מיטע איבער 80,000 גולדען אַרזוו, אַרזוו,
 דיעזער מאַן האָט וואָהל פֿערשטאַנדען, וויאָ מאַן
 שולדער מאַכט!

* (איינ היבשעס אנלעהען!) דער
 הויפטשטאָדטישע מאַניסטראַט האָט דיעזער טאַנע
 דיאָ פֿאַרלאַנגען בערעכענען דעם אללעדרוינגענדסטען
 געלד-בעראַדעס פֿערהאַנדעלט אונד האָט פֿאַלגענ-
 דעם פֿראַגמאַט פֿעסטגעשטעלט: פֿיר קאַנאַל-
 זיונג 3,000,000 גולדען; פֿיר דאַס וואַסער-ווערק
 8,000,000 גולדען; אַבלייטונג דער געבירגס-וואַסער
 500,000 גולדען; שולבויען 776,000 גולדען; פֿיער-
 וועהר-געבלידע 150,000 גולדען; צענטראַל-מאַרקט-
 האַללע 551,151 גולדען; געטאַל-מאַרקט-האַללע
 140,000 גולדען; פֿיערמאַרקט-אַינרייכטונגען 518,140
 גולדען; שלאַכטהויז פֿיר באַרשענפֿיעה 291,375 גול-
 דען; אַינערזוכונגס-שטאַצאַן פֿיר לעבענסמיטעל
 42,000 גולדען; שלאַכטהויז אין אָפּען אָרעך ערווי-
 טערונג דעם פֿעסטער 150,000 גולדען; צום צוועק
 דעם שטאַדטהויז-בויעס 1,000,000 גולדען! זאַממט-
 ליבע אַרבייטען זאָלען בינגען „פֿיעה יאַהרען“ אַיס-
 געפֿיהרט ווערדען. צו דיעזען אַרבייטען איזט דיאָ
 אַיפֿנאַהמע איינעם אללעהענס פֿאַן צירקא 17,000,000
 גולדען עפֿאַרדערען, דאָך זאָללען פֿאַרערסט נור
 10,000,000 גולדען אַיפֿגענומען ווערדען. דיעזע אַנ-
 געלעגעהייט ווירד נון אַן אַ פֿאַנאַקאַמפּטיסאַן
 געלייטעט. — קאָממט דיעזעס אנלעהען צו שטאַנדע-
 זאָ ווערדען דיאָ אַרמען בעוואָהנער דער הויפּט-
 שטאַדט נאָך „האַרערע קאַמפּטאַל-שיינען“ אַיפֿער-
 לעגט בעקאַממען, אַויס דאָ ענאַרמען צייטען פֿיר דיאָ
 17,000,000 גולדען דעקען צו קאַנגען. ביאָ אונס גערט
 אללעס „אויף באַרג“ וועגן דיאָ לייטע אים זאָמער
 צור לאַנדעס-אַיפֿשטעללונג קאַממען ווערדען, דירע-
 טען זיאָ וואָהל דיאָ נייען אָפֿענעליכען געבלידע מיט
 שטוינגען בערעכענען. אַלליין דאַס אַללע דיעזע בוי-
 טען מיט „פֿאַרעמדעס געלדע“ אַיפֿגעפֿיהרט וואָרדען,
 אונד קיין „אַינציגער שטיין“ אונזער ווירקליכעס אַי-
 געטהום בילדעט, דאַרום קומערט זיך ביאָ אונס נייע-
 מאַנד! מאַן ווירד אויך דיאָ בויטען אויף דער לאַנדעס-
 אַיפֿשטעללונג בעוואָונדערן, דיאָ וויאָ מיט איינעם
 צוויבערשלאַנגען אין זעהר קורצער צייט אַיפֿגעפֿיהרט
 וואָרדען. ליידעס קאַנגען אויך דיעזע בויטען בעפֿען
 נור מיט „פֿרעמדעס געלדע“ זאָ שנעלל הערפֿאַנגע-
 צויערט ווערדען! קיין אַינציגער נאַ געל גע-
 האַרט אונס, וויר מיטען פֿיר אללעס „וואַכער-ציני-
 זען“ צאַהלען, אונד דאַן שפּרייט מאַן זאָ געמיטה-
 לייך פֿאַן דעם „העפּרליכען אַיפֿשוואַנגע“ דער
 הויפטשטאַדט אונטאַרס!

ליכטיגס נאך ווירד אויך עפֿאַרשט ווערדען, וואָס
 מיט דעם רעכט דער ענטווענדעטען סוממע געשע-
 הען אַויט.
 * (דאַס ווערק „תּולדות גדולי
 ישראל“) דעסען זעהר בערייטענדע ערשטע
 אַיפֿלאַנגע בערייטס פֿאַר מאַנאָמען גאַנצליך פֿער-
 גריפֿען וואָר אַויט זאָעבען אין צווייטער אַיפֿלאַנגע
 ערשיינען. דאַסעלבע קאַסעטע, ניש געהעפֿעטע
 אונד אין לעגענאַטעס אַיפֿשלאַנגע בראַשערט, נור
 50 קרי. געגען פֿראַנקאַ-אַינזענדונג דיעזעס בעטראַ-
 געט אין דיאָ אַרדעסעט: „תּולדות בוריאַן אין
 בודאַ-פֿעסט“ ווירד דאַס „תּולדות גדולי ישראל“
 יעדעס בעשעללעך זאָפֿאַרט אונד פֿראַנקאַ פֿער
 פֿאַסט צוגעשיקט.

* (אונזער נייעס פֿאַרלייעטאָן
 „אסתר“) בענינגט בערייטס אין דער נאַכסט-וואָ-
 בענטליכען מאָנאַט אַנ-נומער דער „נייען
 יידישען פֿעסטער צייטונג“ צו ערשיינען, וויר ערליי-
 בען אונס, דאַס אַינטערעסס אַינזענער לעזער אויף
 דיעזע וואָהל קורצע, אבער האַכסט אַינטערעססאַנ-
 טע אונד פֿיקאַטע ערצאַהלונג מיט אללעס נאַכ-
 דרוקע צו לענקען!

אויסוואַרטיגע פֿאַליטיק.
 דיעסמאַל האָט דיאָ פֿאַליטיק אויך וואָהרענד
 דער אָסטער-פֿיערעטאָגע ניכט גערוהט. נאַמענליך
 אין פֿראַנקרייך קאַסעטע דיאָ צוואַממענע צייטונג
 דעס נייען מיניסטעריאָומס גראַסע אַנשטערענונגען.
 שאַן אין אַינזענער פֿרייטאָג-ניממער מעלדעטען וויר
 נאָך אַינעס פֿאַרזען שטונדע, דאַס עס הערן
 פֿאַר צייט געלויבען, אַיין נייעס מיניסטעריאָום
 צו בילדען, אונד דאָך צערשלוך זיך דיאָ זאַכע אין
 דער לעצטען שטונדע. דער פֿראַזידענט גרעווי
 בערעכען הערדיק הערן קאַנסטאַנס אַינזען בע-
 טרויטע אַרן מיט דער בילדונג אַינעס נייען מיניס-
 טעריאָומס. דאָך אויך דיעזער פֿערזוך האָט אַנאַנגע-
 פֿערצוויפֿלונג וואָר בערייטט זאָ נאָך, דאַס מאַן
 דען עבען געשטריצען זולעס פֿער רייניערדינגס
 מיט דער בילדונג דעם מיניסטעריאָומס בעטרויען
 וואָללעט, דאַס מאַן צור אַינזוכט געלאַנגט, דאַס
 מאַן געגען דיעזען מאַנד דען דאָך צו פֿאַר אַי-
 לייג געהאַנדעלט האָט. דיאָ ניערערלאַנגע אין מאַנ-
 קינג אַויט נעמליך ווירקליך ניכט זאָ גראַס, וויאָ
 אַנפֿאַנגס פֿערמשהטע וואָרדען; דאַס געהט אַם
 דייטליכסטען אַויס דער טראַטאַכע הערפֿאַר, דאַס
 ביאָ טראַפֿין דיעזעס פֿעראַינזעלעטען זיענעס זיך
 זעהר בערייט פֿיר אַינען פֿיערדענעס-שלוס צייגט.

אויס לעצטען אַינזענליכע געטשלאָס זיך
 יעדאָך דער פֿאַרלאַנגענטס פֿראַזידענט, הערר בריס-
 סאָן, דיאָ בילדונג דעם נייען מיניסטעריאָומס צו
 אַיבערנעהמען, ער זעלבסט ווירד אַיטער דעם
 מיניסטער-פֿראַזידאַט אויך נאָך דאַס ויסטע-מיניס-
 טעריאָומס לייטען. פֿרייזענט וואָרדע מיניסטער דעם
 אַיטערען. אויך דיאָ אַיביריען מיטגלידער דעם נייען
 מיניסטעריאָומס זינד אַיטערסט טאַלענטפֿאַללע
 מאַננער, דאַס עס זיך יעדער צור עהרע אַנרעכענעט,
 אַיטער בריססאָן אַלס מיניסטער ווירקען צו
 קאַנגען.

דער שטרייט צווישען ענגלאַנד אונד אַזיען
 איזט נאָך אַיטער ניכט בייגעלעגט. רוסלאַנד זוכט
 דיאָ ענגלאַנדער הויך שאַנע וואָרעטע צו בערוהען.
 אַלליין אללע וועלט ווייסט עס, דאַס רוסלאַנד ניכט
 גערינגערעס בעאבזיכטיגט, אַלס זאַמטליכע ענג-
 לישע בעזיצונגען אין אַינדיען און זיך צו ריי-
 סען, אַללעס אַנאַנט נון פֿאַן דעם עמיר (הערשרע)
 פֿאַן אַפֿגאַניסטאַן אַב, דיעזער שטאַט אַז אַז ליכט.
 זאַם דאַס טאַהאַר, וועלכעס נאָך אַינדיען פֿיהרט,
 בלייבט דער עמיר פֿאַן אַפֿגאַניסטאַן דען ענגלאַנד-
 דערן טרייאַ. דאַן ווירד רוסלאַנד אין שויער שטיק
 אַרבייט צו פֿערטריכען אַבען, אַויס זיין רייבערישעס
 ציעל צו ערריכען. שויעט זיך יעדאָך דער עמיר
 און רוסלאַנד און, דאַן ווירד אַלסבאַל צווישען
 רוסלאַנד אונד ענגלאַנד אַינען קאַמפּט געבען. דער
 זיך וואָהל אויף אַזאַמישעס געביעטע אַבשפּיעלען
 ווירד, טראַטציעס יעדאָך אויך נאַנין אַייראַפּאַ אין
 אַינע טיעפע ערשטערונג פֿערזעטען דירפֿעט.

היינט פֿאַר דיאָ ליעה אינע דעפֿעסע אַיין,
 לייט וועלכער בינאַ דיאָ פֿאַן פֿראַנקרייך פֿעסט-

געשטעללטען פֿיערדענעס-בערינגונגען אונטערשריע-
 בען האָט. דיאָ בינענען נומערד טאַנקונג פֿריי-
 ווילליג ריימען, זאָ ווירד דאַס נייע פֿראַנצויזישע מי-
 ניסטעריאָומס אללעך וואָהרשינליכקייט נאָך ניכט
 מעהר געאַטשהנט זיין, דען קריגע געגען בינאַ גראַט-
 צוועטצען. — דאַס נייע מיניסטעריאָומס וואָרדען ביאָ
 זינעס געשטוינגען ערשיינען אַם פֿאַרלאַנגענטע פֿאַן
 אַללען פֿאַרטייען מיט גראַסער בענייטעטערונג עמ-
 פֿאַנגען.

פֿערילאַזונג
 פֿראַמען-אַנלעהען דער שטאַדט וויען.
 (שלוס)

יע 250 גולדען געוואַנגען 'ס 631 נומ' 93, 'ס 648
 נומ' 87 אונד 88, 'ס 1334 נומ' 56, 82 אונד 83, 'ס 1497
 נומ' 35 אונד 58, 'ס 1880 נומ' 44, 'ס 2036 נומ' 48 אונד
 2164 נומ' 87 אונד 96, 'ס 2101 נומ' 96, 'ס 2101 נומ' 96
 דען פֿערילאַנגען סעריען ענטהאַלענען, היער ניכט בעאָנ-
 דעס אַיפֿגעפֿיהרטען 1288 געווינגט-נוממען פֿאַללט דער
 קליינסטע געווינג פֿאַן יע 140 גולדען.

ציעהונג דער רודאַלפֿ-לאָזע.
 (שלוס)

יע 100 גולד' געווינגען 'ס 512 נומ' 36, 'ס 587 נומ' 43
 'ס 716 נומ' 85, 'ס 2021 נומ' 84, 'ס 3173 נומ' 4 אונד
 3278 נומ' 27; יע 50 גולדען געווינגען: 'ס 513 נומ' 22
 אונד נומ' 35, 'ס 572 נומ' 20, 'ס 893 נומ' 11, 'ס 1509
 נומ' 7, 'ס 1804 נומ' 24, 'ס 2386 נומ' 43, 'ס 3278
 נומ' 2, 'ס 3624 נומ' 24 אונד נומ' 46 אונד סערי' 3880
 נוממער 42.

בריעפע דער רעדאַקציאָן.
 העררען זיך דיאָ פֿראַזידענט, דאַס אין פֿאַלגע דער פֿיערעטאָגע צווייאַ
 נוממען אַוועקעס בלאַטטעס אַיפֿשפּאַלען מוסטען, אַלליין
 דיאָ ווערדען וואָהל דאָך געפֿענעטליך ניכט ווינגען, דאַס
 אין יעדער בלאַטט אויך „ביאָהנ“ ערשיינען, דיאָ וועהן
 יאָ, דאַס וויר זעלבסט אַז „הול המעי“ אין בלאַטט ערשיי-
 נען ליעסען, זעלבסט דיאָ צוואַממענע שטעללונג דער געגענ-
 וואָרטיגען נוממער וואָר מיט פֿעלער אַנשטערענונג פֿערבוידען.
 דיאָ איינע האַלפטע ליעסען וויר נאָך זאָ נישט אַנ זעסען,
 וואָהרענד און דער צווייטען האַלפטע דיאָ זעצער פֿאַסט
 דיאָ נאָכע פֿערינגענע נאָכט הינדירט אַיבירייען מוסטען!
 דיאָ וועהן אַלסאָ, דאַס וויר קיין אָפֿער שיינען, אַויס אַווע-
 גען פֿעריפֿליכטונגען אַווערען לעזערן גענעטאָבער נאַכצו-
 קאַממען, זאָ ווייט הייס אַינזעהאַלבע דער גרענצען דער
 מאַגליכקייט אַיבערהויפּט ערריכטבאַר אַויס!

נייאַ אַינטערעטענדע פֿרענומעראַנטען
 ערהאַלטען דיאָ ביזהער ערשיינענען 14 ליעפע-
 רונגען דעם ווערקעס „תּולדות אנשי מפתח“ וויאָ אויך
 דאַס „פֿאַרשטאַט דעם סוד מאָעס מאַנטעפֿאַרע“
 גראַטס צווענדעטע.

אַללע צושריפֿען, זענוונגען אונד בעשעל-
 לונגען, זאָוויאָ פֿרענומעראַנטעס-געלדער פֿיר דיאָ נייע
 יידישע פֿעסטער צייטונג זינד צו אַרדעסויען און:
 מאַרין בוריאַן אין בודאַ-פֿעסט.
Moritz Burian in Budapest.

דיעזע אַינפֿאַכע אַרדעסע געניט פֿאַלקאַקסען, אונד אַויס
 אַינע געווענע בעזיצונג אַנאַקסען.

לאַטטאַ-ציעהונג פֿאַם 4, אַפּריל 1885.					
ווייען	75	63	9	46	43
גראַץ	26	67	16	65	76
טעמערשין	32	72	5	50	65

פֿיר דיאָ רעדאַקציאָן פֿראַנסוואַסליך: מי הערענטהייט.

רעליגיאָנסלעהרער-שטעללע.
 אין רעליגיאָנס-לעהרער, וועלכער אין חומש
 רש"י זאָוויאָ אין דען גענעשטאַנדען דער פֿיער
 עלעמענטאַר-קלאַסען אַינטערריכט צו ערטהיילען
 בעפֿאַהינט אונד מיט דיעסבעצוגליכען צייגניסען
 פֿעזיעהען אַויס, ווירד מיט דעם יאַהרעס-געהאַלטע
 פֿאַן 400 גולדען אָרער 200 גולדען אונד נאַנצער
 פֿערפֿעלעונג אַקצעפּטירט. דיאָ שטעללע אַויס אַם
 15, אַפּריל ד"אָ אַנצוטרעטען, רעפֿעלקטירערעט מאַ-
 גען זיך ווענדען און:
Samuel Rosenberg in Kotay
 (Szaboles megye.)

דאס דער פאפסט זינע אינוולונג צו דינער
יידיש-קאטהאלישע עדה אין לעצטער שטודע
פערזינענע! דינער מאכט נעמליך דעם פאפ-
טע אין דינער בעזיעהונג ערנסטע פארשטעלונגען.
ער ווען אויף דען שווערען קאמפף דער קאטהא-
לישען גייסטליכקייט אין אונגארן הוי, דען זיא מיט
גראסעם אייפער פיהרען מוסטע, אום דאס געזעטץ
איבער דיא "מיש-עדה" צווישען ווערען אונד ניכט-
ווערען צו אללע צו ברענגען, זאללעטע אלזא דער
פאפסט טראגט דעם זיא אין רעדע שטענדיגע
יידיש-קאטהאלישע עדה-שלעסונג בעוויליגען, זא
ווערען הינענדיך דיא געזאממעטע קאטהאלישע גייסט-
ליכקייט אונגארנס פאר אללער וועלט אלס "בלא-
מירט" ערשיינען! — דינע פארשטעלונג דעם אונ-
גארישען פירסט-פרימאס פערפעהלטע אין ראם דיא
געוויינטע ווירקונג ניכט, אונד זא קאם עס, דיא
דער פאפסט זיא לעצטען, ענטשיידענדיגע אויגע-
בליקע דעם ערקלארונג נאכ, דינער מיש-עדה זינע
בעוויליגונג פערזינענען צו מיססען! — דינע
טהאמאזע איזט אללגעמיין בעקאנט, נון וואר דיא
אונגארישע קאטהאלישע גייסטליכקייט איהרע צווייט
וואהל פאר איינער, "בלאמאש" געשיטצט, אלליין
יעצט וואר אבער ווערען דיא פאפסטליכע קוריע,
די פיר דיא צו ערשטוועלענדע בעוויליגונג דיא
200,000 גולדען בערייטט איינגעשטעקט האטטע,
פאר אללער וועלט בלאמירט. — וואר וואר
דא אביצהלעפע? — נון, דער פאפסער בעזוצט יא
אין אונגארן אונד גאלציען אויסגעדהנטע גיטער
מיט צאהלריכען, קאטהאלישען פאררעיען. עס
איזט נאך אלס מעהר אלס בלאם אונד וואהרשיי-
ליך, דאס פירסט-פרימאס שימאר אויף דען אל-
טען פאפסער איינען מאראלישען דרוק געאיבט,
דאס ער דיא שפענדע פאן 200,000 גולדען נאכטראג-
ליך אין אברעיע שטעללע, אום אין דינער וויזע
דיא "העדע" דער פאפסטליכע קוריע צו רעסטען.
דא באראן פאפסער יעדאך ניכט דען משה האטטע,
דיעס אין דען ווייטפער בערייטעטען דינען בלאט-
טען צו טהון, זא ערוועינען ער דעם פירסט-פרימאס
וועניגסטענס דען געפאלען, דיא געשיטטע מיט דער
200,000 גולדען-שפענדע אין דעם קלערקאלען ווי-
קעל בלאטטען, "איטאליע" אלס אונבערנדרעט צו
בעצייכען. — הינען דירפטע דאס גאנצע ראטשוהל
דער פאפסערשען ערקלארונג ליענען, איבריגענס
דירפטע דער גאנצע פאפסער-קאטראנישע שווי-
דעל באלד איינער גאלצליכען פערנעסטענדיגט א-
היימפאלען, דאס ווערענדיג האט קיינען גינדע, זיך
אום דערארטיגע באראקטערע פיל צו קימטערן!
(זעל פאסטמארד איינעס אנט-ס-ע-
מיטען) געסטען האט זיך אין דאס און דער
נאָהע דען הויפטשטאדט געלענענען ראקאש-פא-

לאמא דער בויער יאהאן קאטש ימיש אויף דעם
דאכ-באדען זינעס הינעס ערהאנט, פאר עטווא 2
מאנאטען האט דינער קאטש ימיש געגען דען
דארטיגען שוחט סאמעל מאשקוויטש איינע
אנציע ערשטאטטע, אלס גראסע דינער פער-
זוכט, דיא 16-אהריגע מאריע נאראלמ אויף דעם
דאכ-באדען זינעס הינעס אבצושלאכטען אונד
איהר דאס בלוט אבצוצאפפען, דיא אנציע שטעלל-
טע ווען אלסבאלד אלס איינע גרונדלאזע ליגע הע-
רויס, וועס האבל די אונטערזוכונג ענדליג איי-
געשטעללט ווערען מוסטע. — ביא דער סעציונע
דער לייכע דעם זעלבסט-מארדערס ערקלארענע
דיא ארצטע, דאס זיין געהירן קיינע רעגעלא-
סיע געשטאלט האבע, אונד דאס קאטש ימיש שאן
זיט לאנגערער צייט אין פאלגע דעססען אין גיי-
טעס-שטארונגען ליטט! — פירוואהר! איין פער-
ניפטער מענש קאן אונמאגליך מיט איינע דער-
ארטיגען אנציע, מיט איינעם, "בלוט-בלבול",
ערנסטליך אויפטרעטען.

* (איין אנט-ס-עמיט פאן דען
געשווארענען — פערט היילט!) דאס
קיים ערווארטעטע איזט ענדליך געשעהן! דער
יידישע סאטמארטער יאנאס פקעטע (שווארץ)
איזט ערוואהר איזט שטרענגעט געמליך ביים פעס-
טער קאנגליכען געריכטס-האפע געגען דען דא-
טיגען בויער אלבערט דיאני איינען פרעס-פרא-
צעס אין וועגען עהרענ-בעליידיגונג. דינער האטטע
געמליך אין דעם "קונשאנע פאלאס" אין שימפ-
סקעל פערפעהלטע טאליכט, אין וועלכע יאנאס
פקעטע פאר אלס "באראקטערלאך", שטענדיג
"בייטעל-שיידער", לאנדעסבעקאנטער, אנריכער
בלוט-ענעל, "בעטריגער", עלענדער ווארס, אל-
לערוועלטס-גינדער" אויזווי בעיטעלט ווארדען! —
דער פערטווידיגער דעם אנגעקלאגטען, דער אנט-
סעמיטשע דעפוטירטע קארל סאלאי, דער בע-
רייט אלס פרימאס-פערטרעטער דער וויזע
שאלימאשי זינענדיג איינען רעכט טרויריגען
נאמען זיך ערווארבען, בעהויפטעטע, דאס אללע
דינען בעצייכענענען נאר קיינע, עהרענ-בעליידיגונג
ענטהאלטען! — דר בענהאדער פריעדמאן
פיהרטע יעדאך מיט גראסען געשיקע דיא זאכע
דעם שווערבעליידיגטען יאנאס פקעטע, וועלכע
וואר דיא אנטשפראכע, וועלכע דינער זעלבסט פאר
דעם געריכטס-האפע אונד דען געשווארענען היעלט.
ער זאמעט אונטער אנדערס: "אין וואר אללע צייט
אין ווירקליכער אונגאר (magyar ember) אונד אין
שוואכער יודע (gyöngö zsidó). אין האבע איממער
אונגארישע קליידער, בעטראגען, אונד דיא זאמעט
מיר ווינע עקסעללענען בעטראן בעלא ווענג-
היים אים יאהרע 1861: "זיא שווארץ, זיא ווער-

דען פאן נון אב פקעטע הייסען! אין ערהעלט
דינער אין שרייבען פאם אָבערנעשפאן, דאס אין
פקעטע הייסען! זיטערנס נענען און מיר ווירק-
ליך פקעטע אונד בין איממער מיט דינעם נאמען
אין עהרליכער מענש געבליבען! — דאס
געשווארענען-געריכט שפראך נון איינשיממיג
איבער אלבערט דיאני דאס "שולדיג" איזט ווא-
רויף דערוועלכע צו 14 מאנען געפאנגענע, 50 גולדען
געלד-בוטע, 50 גולדען פראצעס-קאסטען אונד 184
גולדען 56 קר געריכטס-קאסטען פערוארטהיילט
ווארדען, אויך דער ערשטער דעם "קונשאנע גע-
לאפ" הערר ווילהעלם באראש איזט צו 50 גול-
דען פראצעס-קאסטען פערוארטהיילט ווארדען. —
עס איזט דער ערסטע פאלל, דאס דיא "געשווארע-
נען" איינע אנט-סעמיטען צו גונסטען איינעם ווערען
"שולדיג" געשפראכען. פרייליך ערקלארטע זיך
יאנאס פקעטע זעלבסט אלס איינען "שטארקען
אונגאר" אונד נור "שוואכען ווערן"!

* (ענדליך ערווישט!) דיא מארדער,
וועלכע פאר איינען מאנאטען וואר וויר זינענדיג
בעריכטעטען, אין וואצ-הארטאן (ביא וואיטצען)
דען זאָהן דעם יידישען נאסט-ווירטהעס, מאָריץ
בלויא, ערשאסעטען בעפונדען זיך בערייטט אין
דען האַרדען דעם געריכטע. עס זינד דינען יא-
האן שימקוי, יאה קוסי אונד זיין זאָהן יאהאן
קוסי דער זינערע. איהרעס אייגענען געשטאנד-
ניסעס נאך האט שימקוי דען מאָריץ בלויא ער-
שאסעטען, וואָהרער קוסי דער זינערע דען אלטען
בלויא פריגעלטע אונד קוסי דער זינערע אויף דער
נאסטע אלס "אויפאסער" שטאנד. — דיא פער-
ברעכער ווערדען גונמעהר דער וואָהלפערדיגטען
שטראפע ניכט ענטגעהען!

* (אינערעסאנטע ערצאלונג
איינעס ארצטעס.) דאס "בורא-פעסטער טאג-
בלאט" פערפאפענליכט זאָבען איינע האַכסט-
אינטערעסאנטע מיטטהיילונג זעמעס איהרעס ווע-
הויפטשטאטטישען ארצטעס, וועלכע איהרעס ווע-
זענטליכען איהאלטע נאך ווא פאלגט לויטעט: "אין
וואר פאר איינען יאהרען הוי-ארצט אין איינער
הינענען פאמיליע, דיא איזט איינעם באווען אונד
וואָהלפערדען מאנען, אום איינער געבילדעטען
פאריא אונד צווייא רייצענדען קינדערן בעשטאנד,
פאן וועלכען דאס איינע פ'יג'ה, דאס אנדערע אכט
יאהרע צאהלטע. אין וואר ניכט נור דער ארצט,
זאנדערן אויך דער פריינד דינעם הינעס, וועלכעס
דאס מוסטער-בילד איינעם אנטשטאנדיגען בירגערלי-
כען לעבענס וואר, אונד אין וועלכען דאס גליק זי-
נען וואָהנדיגט אויפגעשלאגען צו האבען שיען!
בלאם דאס וועזען דעם מאנעס שיען אין
ראטשוהל, דאס אין מיר ניכט צו ערקלארען פער-

נראשין איזט עבענפאלס מיטלערוויילע אין דער גאנצער
דעם קאזיערס וואָהל פאן אונד נאך טיעף גענוגען, דא
יא זיא עס פאָרציליך געווען, דיא אויזן צום בעפונדען
דער נאָלד-מאכערייא זאָ זעהר אנאייפערט! וואס סעראָ
אנבעלאנגט, זאָ האטטע דערזעלבע עכטן איינע געטריבען אונד
געוויינע דעם האָל-לעבענס דיא ערפאהרונג געמאכט, אונד
אלל דיא גראַסען פאָרנעמען הערערען, דיא אונס דרוך
איהרען אייסען גלאנץ אונד איהר שפאָלצעס אויפטרעטען
צו אויספאָרען ווענען, נור אייטלע נעקען זינד! גאנץ נעמייע
שקלאווענע וועלען, דיא ביא האָפע אים שטיבע קריכען,
אום אין קליינעם לאַסטען, פאָרע אירגענד אין, שטעל-
כען זיך ערבעטען. — ער פערנאכטעטע דיא מענטשען
ער זאָה אין, אונד זינען האָהע געלעהרמאכט, זינע האָ-
פלינענדיגען פלאָאָפּישען געדאנקען איהם ניכטס געהאָל-
פּען; ער זעהנט זיך צוריק צו וואהרען קוועללע דעם זע-
לענ-גליקעס, צו אלטען רעליגיאָן דער פאָסער. . . דינער
געדאנקע בעשאַפטיגע איהן שאָן לאַנגערע צייט הינדורך
אונד רויבען איהם דען שלאָך, דיא ווהע, זאָ דאס ער אין
לעצטערער צייט איינען ערסט ביים אונדווע דעם מאָ-
נעס אין איין פליכטיגען שלומערן פערזאָנען. . .
איינעס מאָנענס וואוּרדע דיא מהיר ווינעס צימסערס
פלאַטצליך געפאָגעס. איין אלטליכע פרינעצמער, מיט
אונגהייליכע געזיכטע, צערצויעטע האאריע, וועקטע איהן
מיט איינעם פערצווייפולונגס-שרייא אום דעם מאָנענס-
שלומער.
(ראבבי! ראבבי! (ריעף דאס ווייב האַרדע-רינגער)
קאָסטען יא, קאָסטען יא שנעלל! —
(שלום פאָלגט.)

אינען באראקטערלאזען מענטשען, דער זיך פאן דעם אונ-
שולדיגען ליבשיטץ אין האלבעס הויז אונד איבער-
דיעס נאך 5000 גולדען פערשייבען ליעס, אום אנשטאט
זינער איינען אנדערען אונשולדיגען מענטשען דעם טאָרע
ענטנענענענענענענען. אויך ליבשיטץ ווירדע איינע שטראפע
פערדינענען, דאָן זאלל דיא שטראפע נור דארין בעשטעהען,
דאס ער דיא איינען גענענענען שרעס אויך איינלאָזען. דאָך
זאללען ניכט זיא דאס האלבעס הויז אונד דיא 5000 גולדען
ערהאלטען, זאָנדרען דינער בראווע, ערלע אבראהאם, דער
יא אללע שרעקניסע דעם טאָרעס אויסגעשטאנדען האט.
דאס איזט דיא רעכנונג וועלכע אין מיט אבראהאם
נאך אבצומאכען האטטע! וואס יעדאך זיא בעטרעפּט, זאָ
האבען זיא נאך פאָ אונגענאנטע פראנצו פער-
לאסען, דיא אין יא זאָנס דעם שטראפ-געריכטע אויס-
ליעפערען!
מיט איינער ראשען האנדעווענונג דייעטעס ער נון
דען טראכאטען אן, דאס יא דען ראבבי אויס דער שטאדט
פיהרען מאָנען! — אויך דער שניידער אבראהאם וואוּרדע
יעצט מיט איינעם פריינדליכען האנדע-דרוק ענטלאסען!
—
וויר מיססען אונס נון איין וועניג אין דער קאזיער-
ליכען בורג אומזעהען. דיא פערזוכע דער נאָלד-מאכערייא
האטטען בערייטע אונגעוויינדט סומען פערשולונגען, אָהנע
דאס עס יעמאנעס געלונגען וואָרען, אויך נור אין קווענס-
כען נאָלד צו פרינען. דיא שפער-קונדיגע אונד דיא
אלכעמיסטען זאָהען זיך געשיטט, אלס זיא צו איבערציי-
נונג געלאנגען, דאס אויך דער געלעהרטע סעראָ מיט דער
"קבלה" אין דינער ריכטונג ניכטס אויסריכטען קאָננען, דיא

ראבבי! דאָס ווירקליך פאָרקאמט. דאס מערקווירדיגע
הינטייא איזט, דאס דינער "גראַבע שניטער" זאָנאר דעם
שיפער דער כריסטליכען קירכע אין דען מונד געלענט
ווירד, וואס אללעדינעס איינע אונגענליכע בלאמאש
איזט! דינערזעלבע שטעללע קאסטען אויך ביא לוקאס,
קאפיטעל 11 ווערן 16 פאָר, וואָ יעדאך בלאָם זוכיה ער-
וואַהנט ווירד, אָהנע יעדע האַרענע בעצייכונג דער פירטאָן.
אויך היינען, איינען נאָדען, (ערווירערטע דאָן)
ראבבי! בין אין אונשולדיג! אבראהאם האטטע דינער דומם-
היים שאָן פאָן זינען פאָרפאהרען ערעכט! ער גרענעט
זיך איין, דאס זיט אונדענקליכען צייטען אין פלוצ אויף זי-
נע פאמיליע אלטען, ווייל זינע האנען דען ערסטען
גייטען אויף דען פראפעסען זוכיה געוואָפּען! וואָהל
איזט דינער "ערבוינען ריין כריסטליכע אורשפרינגעס-
אלליין זאָ איין אונגוויסענע-גלייביגעס געמיש נימט עכען
אללעס אין זיך אויף, אָהנע ערסט צו פראנען! וואָהר דער
נאנצע געדאנקע שטאממע! אונד דא איזט עס ווירקליך גע-
פאָהרליך, איינע זאָלכע גלייביגען מענטשען אויף דעם איר-
הוימליכקייט זינער אונדניכט אויפגעקראווען צו מאכען, דיא
ער בייזעהר אלס "הייליג" בעטראכטעטע! מאן דארף עכען
ניעמאנדעס ווינען גלויבען רויבען; אויך בעליעס דאהער
דינען נומטיהינען מאנן ביא ווינעס זוכיה. פרייליך דען
פרייס האבע אויך ערדיכטע, דאמיט אין ווינען "אבערנלי-
כען" דער אָהנעהן ניכט צו ערשיטערן וואר, וועניגסטענס
פראקטיש פערזעטען קאנן! . . .
דער רייכע פאנצערע דעהאָב זיך אונד זאמעט מיט
פנסער שטיכטע: "אין קאנן יא נאך אלל דעם פיר קיי-
נען שטראפווידיגען פערברעכער האלטען, דאך אבער פיר

סל פאם 3 דיעזעס מעלרעט: אלס רער האף היי-
מע אנלאסליך דעם געבורטס-פעסטעס דעם קאניגס
אין דער קירכע זיך בענאב, שמירצטע זיך אין מאנן
אוף דען וואנען, אין דעם קראפטיגן רודאלף זיך
בעפאנר, מיט דעם רופע: „גאטס האט זיא צום אפ-
פער בעשטימט!“ — אונד צעטרומערטע דיא
פענטער-שייבען דעם וואנען, דער טהאטער, דער
זאגליך פעהראפטעט וואורדע, לידעט, וויא עס זיך
אלסבאלד הערויסשטעללט, אן רעליגיאזעס וואה-
זונע!

* (דיא פעסטער געמיינדע אונד
דיא לאנדעס-ארגאניזאציען) געטערן
האטטע דער אויסשום דער פעסטער קולטוס-גע-
מיינדע אונטער פארזיטן דעם פראזעס, מארין
וואהרמאנן, איינע זיסונג, און וועלכער בע-
שלאססען וואורדע, דער בעקאנטען סענעדינער
פעטציאן זיך ניכט אנצושליעסען, דא דיעזע ביי-
דעם הייטיגען שטאנדע דער דינגע מערה קיינע בע-
ריקטיגונג פונדען קאננע, דעם אויסשום ערגריפף
יעדאך גלייכצייטיג דיא געלענענהייט, דען פאר-
שטאנד אנצו-וויזען, דאס ער „צור געאינגעטען
צייט“, בייא דער רעגירונג אנוכע, דאס דיא לאנ-
דעס-ארגאניזאציען דער יידישען קאנפעססאריאן
גרונד דער אויס דעם 1868-ער קאנגרעסס
אונטערברייטעטען בעשליסע דיא געזעטצליכע
סאנקציען ערהאלטע אונד אינס לעבען טרעטע! —
אלוא דער אלטע קאנגרעס-שווינדעל פאן נייעס
אויפגעווארט! גליקליכער וויזע אונד דיעזער גאנ-
צע בעשלוס ניכטס אין הערומפלאנקען מיט ניכטס
אונד וויערע בליכט! עס הייסט יא, דאס דער פאר-
שטאנד, צור געאינגעטען צייט, אים דער וויערע-
בעלעבונג דעם קאנגרעס-שווינדעלס אנוכע, דיעזע
צייט ווירד יעדאך ניע קאממען, דער אינגערנאכע-
נע קאנגרעס ווירד ניע אונד ניםער וויערע אויפ-
ערשטעקען! דאריבער ברויכט זיך ניעמאנד אין
גרועס הארע וואכטע צו לאכטען וועגען דער

* (דיא געזעטצן וועגען דער
צאללער האהונגען) גענען אויסלאדישע
אינדוסטריע-ארטיקעל אונד אין פאלגע איינעס א-
בעריאנקאממענס צווישען דען רעגירונגען עס-
טערייכס אונד אונגארנס ביז און דען הערביכט
פערשאבען ווארדען! דעסאט און בעסטער! דיעזע
צאלל-ערהאנגענע בערייטען דיא וויא וויר וויערע-
האלט אויסאינאנדרענגעטצט, פיר אונגארן קיינען
ניטצען, זאנדרען פועלמעהר איינע טיעפע שא-
דיגונג!

* (דיא לאנדעס-אויסשטעללונג
אונד איינע יידישע קיבוצ) דיעזער טא-
גע קאם בייא דער הויפטשטאט-טיישען וורטהשאפטס-
קאממיסיען פאלגענדער געגענטשאנד צור פער-

האנדלונג: אין דיעזענער יודע, נאמענס גרינג-
בערגער, הייכטע אין געזוך אין בעטרעפס
דער ערריכטונג איינעם, כשר-נאסטרויזעס אים
שמארט-וואלדען פיר דיא וויער דער לאנדעס-
אויסשטעללונג, הערר גרינגבערגער בעצייגעטע-
אלס איינע פיר דיעזען צוועק געאינגעטע שטעללע
דען זאגענאנטען „פיערווערקס-פלאטין“ אין דער
נאָהע דעם טהוער-גארטענס. נון האט אבער אין
יענער געגענד אויך אין רייכער הויפטשטאט-טיישער
בירגער, נאמענס ברעזעל מאיער, בערייטס
אין גאטשווי. דיעזער טאכטע נון אלע מאגליכען
אנשטרענגונגען בייא דער בעטרעפערנען הויפט-
שטאט-טיישען קאממיסיען, דאס זיא דאס געזוך ווע-
גען דער ערריכטונג איינעם יידישען נאסטרויזעס
אויף דעם „פיערווערקס-פלאטע“ צורקוויזע, דא
ער זאגטס איינע געפאָהרליכע קאָנקוררענץ צו בע-
שטעהען האַטטע! דער רעפערענט גאב יעדאך
אין דיעזער אנגעלענענהייט פאלגענדעס נאטאכטען
אב: „אין דער נאָהע דעם „פיערווערקס-פלאטעס“
האבען צאהרליכע יידישע בירגער, וועלכע געוויס-
סענהאפטע שטייער-צאהלער זינד, וואהרענד דער
אויסשטעללונג-צייט איהרע פערקויפס-לאדען,
דיעזע קאנען זיך דאך ניכט אויס דער שטאדט
איהרע קאָס האַלען, עס וואָרע דאהער אין אונ-
רעכט, וואַללטע מאן דיעזע יידישען שטייער-צאה-
לער, בלאָס דעם העררן ברעזעל מאיער צו-
ליעב, אין דיא צואונגס-לאגע פערזעטצען זינע
„טרפה-קאָס“ צו געניעסען! — אים זינגע דיעזעס
גוטאכטענס וואורדע, דען אויך העררן גרינגבערגער
דיא ערריכטונג איינעם יידישען נאסטרויזעס אויף-
דעם „פיערווערקס-פלאטע“ איינשטימט ביי-
ווייליג!

* (נאך איינמאל דער פאפער-
קאסטראגע-שווינדעל!) דאס איך ראָס
ערשיינענדיק קלעריקאלע בלאטט „איטאליע“ פער-
אפגעטליכטע זאָבען אין „געבליכע“ שרייבען
דעם אלטען באַראַנס לעאָפאלד פאפער, אין
דעם עס אונטער אנדערס הייסט: „אויך איהר בלאטט
האט דיא מיטטהיילונג געבראכט, דאס איך אן דיא
ענטשענדיק פאפער האַטטע, דאס מינעס זאָגענע שאנדאָר
דיא בעווייליגונג צור עהע-לייכע אונד מיט דעם קא-
טראַלישען פרייליך גראַפֿין קאסטראַנע, זייטעס
דעם פאפסטעס ערטהיילט ווערדע. — איך מוס דיע-
זע בעווייליגונג און אברעדע שטעללען, איך האבע
דער פאפסטליכען קוריע קיינען העללער געגע-
בען; יא, איך האבע, אלס יודע, אום איינע עהע-
בעווייליגונג מינעס זאָהעטע מיט איינעם קאטא-
לישען פרייליך אבברעהיסען ניכט אנוכען קאנען!“ —
וואָצו דיעזער נייע שווינדעל טונג? — דאס איז

וואָהל אללען רעכט ראַטהועלהאפט. הערר פאפסטער
האט יא זעלבסט דעם בעריכט-ערשטאטטער דער
„נאָרד-דייטשען אללגעמיינען צייטונג דיא מיטט-היי-
לונג געמאכט, דאס ער דיא ערוואַרטיגע סומע אויס-
דעם גרוגער דער פאפסטליכען קוריע געגעבען, דאס
מיט ער זינגע זאָהן פאן דער טיעפע צוריקהאלטע!
וואָצו אלוא דיעזע נייע דרעהערייא? אונד דאן
האַטטע דאך דיא „איטאליע“, דיא אין קלערי-
קאלעס בלאטט אונד, וועלכעס פאן דען פאַרנאָ-
גען בייא דער פאפסטליכען קוריע גענויע קענענעס
האט, אבער דיעזע בעדייטענדע שפענדע
וואָהל ניכט בעריכטעט, וועגן דיעזעלבע ניכט
טהאטזאָכליך געלייסטעט וואָרדען וואָרע! — נאָך
מעהר! אללע וויענער אונד פעסטער בלאַטטער,
יא אללע אייראָפּעאישען צייטונגען בראכטען דיא
מיטטהיילונג פאן דיעזער 200,000 גולדען-געשעכטע
אונד דרעהערייאטען דיעזעלבע פאסט מאַגליך,
וואָבען אונד מאַנאטע הונדורף! אונד ווארום האט-
טע זיך באַראַן לעאָפאלד פאפער וואהרענד דיע-
זער גאנצען צייט ניכט פעהראנלאסט געפיהלט אין
דער „נייען פרייען פּרעסע“ אָדער אים „פעסטער
ללאַרד“ איינע בעריכטונג דיעזער בעווייליגונג
מאכען! ערטע יעטצט, דאס דאס נאצע פראַעקט
מיט דער „יידיש-קאטאלישען הער“ אין דען ברונ-
גען געפאללען, זאָלטע זיך הערר פאן פאפער
דאצו פעהראנלאסט געפיהלט האבען, עבען אין א-
נעס אין איטאליענישער שפראַכע ערשיינענדיק
קלעריקאלען בלאטטע, וועלכעס דאך פאָס
גראַפֿין פּובליקוס וועגן געלעזען ווירד, איינע בע-
ריכטונג צו פּראַפּעגאנדע ענטליכען!
דא זינד וואָהל נור צווייא פאַללע דענקבאַר:
ענטוועדער איז דאס אין דער „איטאליע“ פּראַפּ-
פעטליכטע שרייבען פאפערס פאלש אונד
פאָס אנפאנגע ביז צו ענדע ערריכטעט! דיא „איטא-
ליע“ דרופטע זיך איינע זאָבע ערריכטונג צור ריי-
וואשונג דער פאפסטליכען קוריע מיט הויכעס
געוויסעס ערלויבען, דא זיא דאך געוויס וואר, דאס
פאפער זיך ניכט זעלבט לאכערליך מאכען
ווירד דורך דיא בעווייליגונג: „איך האבע יא דער
פאפסטליכען קוריע 2,000 גולדען געגעבען!“ —
פאפער, דער ניכט דען מוסה האטטע, זעלבסט
דער וואהרהייט אונד אנטלישען צו שלאגען דורך
אבלייגונג איינער בערייטס וועלט-בעקאנטען
טהאטזאכע, דרופטע פועלמעהר פראַה זיך, דאס
דיא „איטאליע“ דיא שטיינע האט, יעטצט אללעס
אין אברעדע צו שטעללען, וואס זיא פריהער זעלבסט
בעווייליגטע האטטע! — דאס איז איינעס. אללין
עס איז אויך אין ווייטער פאלל ניכט אונטאגליך,
בעקאנטליך וואר עס אין פאלגע דעם איינשריי-
טענע טיך פירסט-פרימאס שימאָר אין גראַן

דעם פראַעקטען זכריא איינגעפאללען, דאס נאצע האט
יא אין כריסטיאליכעס געפראגע אין זיך, אים „נייען
פעסטאמענט“, מאטראס קאמיטעל 28 וועיר 85 אונד
39, הייסט עס געטליך: „אויף דאס אבער איך קאָממע אל-
לעס דאס דערעכטע בלוט, דאס פּרענאָסען איז אויף ער-
דען, פאן דעם בלוט אין דעם ערעכטען אבעל (הבל) ביז
אויף דאס בלוט דעם צאכאריאס, זאָהן דעם בענעדיאס
(זכריא בן בכיה), וועלכען איהר געטאָרשעט האבט צויר-
שען דעם סעספעל אונד דעם אלטאר! וואהרליך, איך זאנע
אייך, דאס זאָכעס אללעס ווירד יא יבער דיעזעס
געשעכטעס קאָממען!“ — נון דיעזע נאנצע שטעללע
דייפטע אין זאָך געוויסענלאַדער טיפּלינג, וויא זיא, אים
דאס „נייע פעסטאמענט“ היינטיגעשטונגעלש האבען, אום
געבען דאס כריסטענטום צו בלאמירען אונד אלס
„אנוויסענד“ דארצושטעללען, טהאטזאכליך וואורדע נאָר
ניכט זכריא זאָהן בכיה'ס, דער צו דען „12 קליינע פראַעקטען“
(היר עשר) געהאָרעט אונד ערשט נאך דער ריקקעהר אויס
באבילאן אויספראם, געטאָרשעט, זאָנדרען זכריא, זאָהן דעם
האָדען-פּרעסעטען ה'ו'ד'ע, דער וואהרענד דעם געשפאנ-
דעם דעם ערשטען סעספעלס, אונטער דער רעגירונג דעם
קאָניגס יואש, לעבעט! — וויא האבען דיא אלוא מיט
דיעזעס, אים „נייען פעסטאמענט“ פאָרקאָסענדען אנוינגע
איינעם פראַעקטען יידישען שטיינער דען קאָפּ פּערדרעהען
קאָנען? דאס איז וואָהל דאך דיא גראַפֿין געוויסענ-
לאַזיקייט! . . .
(וויא האבען אונס אבוזשליך דיא מיט גענעקאמען,
אים „נייען פעסטאמענט“ דיא בעצייכעטע שטעללע נאכ-
צושלאגען, אונד וויר שטיינען, דאס איינע זאָכע, אינגא-
נא, וואָרע הערר דייכטאנצלע!) (בענאן יעצט)

דער ראבבי מיט דורכדרינגענדער שטימע) עבען דיעזער
אנשיינער שווערסטע פונקט, דער גענען מיך ערהאָבענען
אנקלאגע אונד אין פּאָללשטאָנדיג הונדלאָדער, יעטצט
וויסען איינע נאָדען שאָן, דאס אן יענעס פעהראַנגעס-
פּאָללען שטיינזאָדען קיין איינצינער יודע שולד האטטע.
אונד דאך וואר דאס לעבען דעם ליבשימק אין גאנץ
אונשוולדיגער ווייזע, בערייטס דעם געוויסען סאָדע געווייזע
עס שיען אלוא אונאויסוויכבאר, דאס איינ יודע דא צום
אָפּפער פּאָללע, דעם ליבשימק פּיעל נאטירליך דיעזער
סאָד זעהר שווער, דא ער זיך זינער אונשוולד פּאָללעקאָממען
בעוואוסט וואר! דעם האנדלעך זיך אלוא יעצט דארום,
דאס אנטאסטע רעס ליבשימק אין אנדערע יודע צום
אָפּפער פּאָללע, דער אן פּאָללע אונד אונד איינעס הונדעס,
פרייליך איינעם „אבערנלייבשימק“ גרונדעס, גערנע אין דען
סאָד געהע! איינע זאָכען מאַנן פּאָנר איך אין אבראהאם,
דער גערנע דאס פּערברעכען אויף זיך נאחם אונד פיר
זינע גלויבענס-גענאָסען אין דען סאָד געהען וואַללטע,
אין דער מיינונג, דאס זינע איינצינע סאָכטער שטעלע היע-
דורך אן לעבען בליבען וויערע! וועגן אלוא איינ יודע
אונגעדינסט אָפּפערט וויערען מוסעס, זע וואר עס דאך
בעסער, וועגן איין זאָכער צום אָפּפער ערקאָנען וואורדע,
דער ניכט געבאָכענען הערצענס, זאָנדרען פריידיגען מוס-
העס, מיט איינעס וועגן אויף דען ליבשימק, דעם סאָדע אינס
פּורכטבאָרע אנטלישען בליקען! . . . אלוא אויך דיעזעס מיין
פּעהראַהען וואר געוויס קיין פּערברעכענישעס, קיין שטראַס-
באָרעס!“ . . .
(אבער זאנעט יעצט דער דייכטאנצלער), זיא מיט-
סען מיר נאָך זאנען, וויא איהנען דען דיא שווינדעלייא מיט

פּאָלליע טאָן

דער בעקעהרטע פּילאָזאָף.
— איינע ערצאהלונג אויס דעם 17. יארהונדערטע. —
(71. מע פאָרטעטעצונג.)

„רייכטיגהייט האבע און מיר ניכט ערוואָרבען; (פּוהר)
דער ראבבי און זינער פּערטהיילונג פּאָרס) אויך דאס
אמס איינעס ווירקליכען ראבבינעס אונד נור מיט איינעס
שמאלען, זעהר בעשיידענען אוינקאָסען פּעריבונדען; איך
דאנענען בעצאָן יא נאר קיין פּאָקעס געהאלט, זאָנדרען
וואר אויף דיא מילדסאָרטען נאכען יענער בעשיידענע מיט.
גליעדער אונטערוועגן, דיא מינע פּרעפּאָרעטע בעוויכטען אָדער
מינע ראבבינישען דיענסטליכטע אונד אן אוינשפּרין נאחטען,
פאן איינעם בעשרונע מינערווייטס קאנן אלוא היער קיינע
רעדע זיין!“ . . .

נום! נום! זאנעט יעצט דער דייכטאנצלער אין
איסטער פריינדליכעס טאָנען דיא וויסען זיך רעכט גע-
וואונדט צו פּערטהיילונגען. און ווירדען וואָהל עהר צום אר-
וואָקאסען פאסטען, אלס צום ראבבינע. אללין וויא ווער-
דען דיא שווערסטע אנקלאגע ענטקראַפּטען קאָננען?
וויא דרופטען דיא דען ארמעס אונשוולדיגען אבראהאם דורך
איינע אונטערשאפטען טרויס-שווינדעל אין דען סאָד הויניג-
געטצען? דיעזער ארמעס טעניש וואָרע יא ווירקליך איין אָפּ-
פער איהרע פּערוואָרפּענדיגען געווארדען, וועגן עס מיר
אונד דעם געלעהרטיגן ראבבי פּערדא ניכט רעכטעצייטיג
געלינגט, דאס געמיט איהרער בעשיידערייטע צו צערייסען!
דיא אנטוואָרפּען דיא וועגן דיא קאָננען! . . .
גלאַדניכער הערר דייכטאנצלע! (בענאן יעצט)